

Prečišćeni tekst Pravilnika o tehničkim standardima zaštite vazduha od emisija isparljivih organskih jedinjenja koje nastaju skladištenjem, pretakanjem i distribucijom motornih benzina obuhvata sljedeće propise:

1. Pravilnik o tehničkim standardima zaštite vazduha od emisija isparljivih organskih jedinjenja koje nastaju skladištenjem, pretakanjem i distribucijom motornih benzina ("Službeni list Crne Gore", br. 007/14 od 07.02.2014),
2. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o tehničkim standardima zaštite vazduha od emisija isparljivih organskih jedinjenja koje nastaju skladištenjem, pretakanjem i distribucijom motornih benzina ("Službeni list Crne Gore", br. 008/19 od 06.02.2019), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

PRAVILNIK

O TEHNIČKIM STANDARDIMA ZAŠTITE VAZDUHA OD EMISIJA ISPARLJIVIH ORGANSKIH JEDINJENJA KOJE NASTAJU SKLADIŠTENJEM, PRETAKANJEM I DISTRIBUCIJOM MOTORNIH BENZINA

("Službeni list Crne Gore", br. 007/14 od 07.02.2014, 008/19 od 06.02.2019)

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se tehnički standardi zaštite životne sredine za uređaje za skladištenje i pretakanje benzina na terminalima i benzinskim stanicama, kao i za cistijerne koje se koriste za prevoz benzina od jednog terminala do drugog ili od terminala do benzinske stanice i rokovi za njihovo postizanje.

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) benzin je svaki derivat nafte, sa ili bez aditiva, koji ima pritisak isparavanja (napon pare) od 27,6 kPa ili više, uključujući i motorni benzin koji se upotrebljava kao gorivo, osim tečnog naftnog gasa;
- 2) benzinske pare su sva gasovita jedinjenja koja isparavaju iz benzina;
- 3) uređaji za skladištenje i pretakanje benzina su rezervoari za skladištenje benzina, postrojenja za utakanje benzina i utakačke ruke na terminalima, kao i pumpni automati za istakanje i rezervoari za skladištenje benzina na benzinskim stanicama;
- 4) rezervoar za skladištenje benzina je svaki stabilni rezervoar na terminalu koji se koristi za skladištenje benzina (rezervoari za skladištenje benzina na terminalima sa fiksnim krovom priključeni na uređaj za sakupljanje pare ili rezervoari koji imaju spoljašnji ili unutrašnji plutajući krov sa primarnom ili sekundarnom zaptivkom);
- 5) pokretni rezervoar je svaki rezervoar (auto-cistijerna, vagon-cistijerna ili plovilo) koji se prevozi putem, željeznicom, ili plovnim putevima a koristi se za prenos benzina od jednog terminala do drugog ili od terminala do benzinske stanice;
- 6) terminal je svaki objekat koji se koristi za skladištenje i utakanje benzina u pokretne rezervoare uključujući sve rezervoare za skladištenje na tom terminalu;
- 7) postrojenje za utakanje je svaki objekat na terminalu, opremljen sa jednim ili više mjesta za pretakanje, gdje se benzin može pretočiti u pokretne rezervoare;
- 8) utakačka ruka je uređaj na terminalu pomoću kojeg se benzin pretače u jednu cistijernu;
- 9) benzinska stanica je stanica za snabdijevanje vozila motornim i drugim gorivima odnosno svako postrojenje u kome se benzin distribuira iz stabilnih skladišnih rezervoara u rezervoare za gorivo motornih vozila;
- 10) uređaj za sakupljanje benzinskih para je oprema namijenjena za kondenzaciju benzina iz pare uključujući i sisteme akumulacionih rezervoara na terminalima;
- 11) efikasnost zadržavanja benzinskih para je odnos prikupljenih benzinskih para i benzinskih para koje bi se emitovale u atmosferu u odsustvu sistema za sakupljanje benzinskih para, izražen u procentima;
- 12) ciljna referentna vrijednost je preporučena vrijednost emisionog faktora (izražena u masenim procentima) za sveobuhvatnu procjenu prikladnosti tehničkih mjera utvrđenih ovim pravilnikom i ne predstavlja graničnu vrijednost emisija prema kojoj se mjeri rad pojedinih rezervoara, terminala i benzinskih stanica;
- 13) protok benzina je najveća ukupna godišnja količina benzina utočena iz rezervoara za skladištenje na terminalu u pokretne rezervoare ili iz benzinske stanice u pokretne rezervoare tokom prethodne tri godine, kao i ukupna godišnja količina benzina pretočenog iz pokretnih rezervoara u benzinsku stanicu;

- 14) odnos para/tečnost je odnos zapremine na atmosferskom pritisku benzinske pare koja prolazi kroz sistem sakupljanja benzinskih para i zapremine istočenog benzina;
- 15) privremeno skladištenje pare je skladištenje pare u rezervoar sa fiksnim krovom, radi prevoza i sakupljanja na drugom terminalu, dok se prebacivanje pare iz jednog rezervoara u drugi na istom terminalu ne smatra privremenim skladištenjem.

Član 3

Tehnički standardi zaštite životne sredine koji se primenjuju na rezervoare za skladištenje benzina na terminalima kako bi se ukupni godišnji gubitak benzina koji nastaje zbog utakanja i skladištenja benzina na svakom rezervoaru smanjio ispod ciljne referentne vrijednosti od 0,01 % masenog udjela u protoku benzina, dati su u Prilogu 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 4

Tehnički standardi zaštite životne sredine koji se primjenjuju na postrojenja za utakanje benzina u pokretne rezervoare na terminalima kako bi se ukupni godišnji gubitak benzina koji nastaje zbog utakanja i istakanja smanjio ispod ciljne referentne vrijednosti od 0,005 % masenog udjela u protoku benzina, dati su u Prilogu 2, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Član 5

Terminali sa postrojenjima za utakanje benzina u auto-cistijerne opremaju se najmanje sa jednom utakačkom rukom u skladu sa tehničkim standardima za opremu za donje punjenje koji su dati u Prilogu 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Tehnički standardi za opremu za donje punjenje iz Priloga 3 ovog pravilnika primjenjuju se na sve auto-cistijerne koje se pune na pretakačkom mjestu na svim terminalima.

Član 6

Tehnički standardi iz čl. 3, 4 i 5 ovog pravilnika ne primjenjuju se na postojeće terminale sa protokom benzina manjim od 10 000 t godišnje.

Postojeći terminal je svaki terminal koji je pušten u rad do dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 7

Na pokretne rezervoare primjenjuju se tehnički standardi koji treba da obezbijede:

- 1) da se benzinske pare zadržavaju unutar pokretnog rezervoara nakon istakanja benzina;
- 2) da se povratne pare iz rezervoara za skladištenje na benzinskim stanicama ili terminalima prihvate i zadrže u pokretnom rezervoaru;
- 3) da se pare u pokretnim rezervoarima iz tač.1 i 2 ovog stava zadržavaju u pokretnom rezervoaru tokom istakanja na terminalu, izuzev para ispuštenih kroz odušni ventil.

Tehnički standardi iz stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na gubitke pare koji nastaju kao posljedica mjerenja količine benzina korišćenjem uranjajuće mjerne letve.

Ispravnost odušnih ventila na svim pokretnim rezervoarima, kao i nepropustljivost pare na auto-cistijernama redovno se kontroliše u skladu sa zakonom kojim je uređen prevoz opasnih materija.

Član 8

Ukoliko se pokretni rezervoar nakon istakanja benzina koristi za druge tečnosti a privremeno skladištenje ili korišćenje uređaja za sakupljanje pare nije moguće, ispuštanje pare može se izvršiti isključivo na područjima gdje emisije neće značajno štetiti životnoj sredini ili zdravlju ljudi (npr. nenaseljena područja, područja u kojima se ne obavljaju poljoprivredne aktivnosti, područja u kojima nema zaštićenih vrsta i ekosistema).

Član 9

Pare ispuštene prilikom utakanja benzina u rezervoare sa fiksnim krovom na terminalima i rezervoare za skladištenje benzina na benzinskim stanicama koji se koriste za privremeno skladištenje pare vraćaju se u pokretni rezervoar preko nepropusnog priključnog cjevovoda kako bi se smanjio ukupni godišnji gubitak benzina koji nastaje usljed punjenja rezervoara za skladištenje na benzinskim stanicama do ciljne referentne vrijednosti od 0,01% masenog udjela u protoku benzina.

Pretakanje benzina ne može se obavljati ako svi potrebni uređaji i oprema nijesu u funkciji ili ne rade ispravno i pouzdano.

Na terminalima sa protokom benzina manjim od 25 000 tona privremeno skladištenje pare može se zamjeniti neposrednim kondenzovanjem benzinskih para na terminalu.

Tehnički standardi iz st. 1 i 2 ovog člana ne primjenjuju se na benzinske stanice sa godišnjim protokom benzina koji je manji od 100 m³.

Tehnički standardi iz člana 7 stav 1 tačka 2 ovog pravilnika primjenjuju se i na vagon-cistijerne koje vrše dostavu benzina na benzinske stanice ili terminale gdje se obavlja privremeno skladištenje pare.

Član 10

Benzinska stanica oprema se aktivnim ili pasivnim sistemom za sakupljanje benzinskih para tako da se para izdvojena iz rezervoara vozila tokom njegove dopune benzinom prikuplja u skladu sa najbolje dostupnim tehnikama i vraća u pumpni automat za istakanje radi dalje prodaje ili u rezervoar za skladištenje na benzinskoj stanici.

Efikasnost zadržavanja benzinskih para sistema sakupljanja benzinskih para treba da bude jednaka ili veća od 85%, u skladu sa sertifikatom proizvođača koji se izdaje prema standardu MEST EN 16321-1:2017 (Rekuperacija isparenja benzina tokom punjenja motornih vozila na uslužnim stanicama - Dio 1: Metode ispitivanja za odobravanje tipa ocjenjivanja efikasnosti sistema za rekuperaciju isparenja benzina).

Član 11

Aktivni sistem sakupljanja benzinske pare obezbijuje:

- 1) da vazduh iz uređaja u okviru pumpnog automata za istakanje benzina ne ulazi u cijev za sakupljanje pare;
- 2) da se tokom sakupljanja pare kroz sistem i priključne uređaje ne emituje benzinska para u atmosferu (osim ispuštanja iz bezbjednosnih razloga);
- 3) da rad sistema za sakupljanje pare trajno prati automatski kontrolni sistem za praćenje rada sistema.

Član 12

Pasivni sistem za sakupljanje benzinske pare je gumeno crijevo sa slavinom za istakanje kod koga se mora ostvariti nepropustljiv prenos goriva do rezervoara vozila.

Pasivni sistem iz stava 1 ovog člana treba da omogući slobodan protok gasa sa dovoljnim otporom malog protoka, kao i kontra pritisak koji ne prelazi najvišu vrijednost koju je propisao proizvođač.

Gumena crijeva za sakupljanje benzinske pare koja povezuju pumpni automat za istakanje i rezervoar za skladištenje treba da imaju konstantni opadajući gradijent od najmanje 1%, a unutrašnji prstenovi crijeva ne smiju da imaju fisure (pukotine), rupe ili druga oštećenja koja bi mogla prouzrokovati curenje pare.

Član 13

Efikasnost zadržavanja benzinskih para pri radu sistema za sakupljanje benzinske pare pri punjenju rezervoara na vozilima ispituje se provjerom odnosa para/tečnost u simuliranim uslovima protoka benzina, najmanje jednom godišnje u skladu sa standardom MEST EN 16321-1:2017 (Rekuperacija isparenja benzina tokom punjenja motornih vozila na uslužnim stanicama - Dio 1: Metode ispitivanja za odobravanje tipa ocjenjivanja efikasnosti sistema za rekuperaciju isparenja benzina).

Efikasnost zadržavanja benzinskih para iz stava 1 ovog člana ispituje se jednom u tri mjeseca ako je ugrađen pasivni sistem za sakupljanje benzinske pare.

Član 14

Svaka nova benzinska stanica i svaka benzinska stanica koja se rekonstruiše oprema se sistemom za sakupljanje benzinskih para, ukoliko je:

- 1) stvarni ili planirani protok benzina veći od 500 m³ godišnje;
- 2) stvarni ili planirani protok benzina veći od 100 m³ godišnje, a ona smještena u okviru trajno naseljenih mjesta ili radnih oblasti.

Svaka postojeća benzinska stanica sa protokom većim od 3000 m³ godišnje oprema se sistemom sakupljanja benzinskih para.

Postojeća benzinska stanica je svaka benzinska stanica koja je puštena u rad do dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 15

Benzinska stanica koja je opremljena sistemom sakupljanja benzinskih para obilježava se radi informisanja potrošača, u blizini pumpnog automata za istakanje benzina, oznakom, naljepnicom ili drugim obavještenjem koje glasi: "opremljeno sistemom za sakupljanje benzinskih para".

Član 16

Odredbe čl. 3, 4, 5, 7, 9 i 10 ovog pravilnika primjenjivaće se od 1. januara 2020. godine.

Član 17

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

PRILOG 1

Tehnički standardi za rezervoare za skladištenje benzina na terminalima

Na rezervoare za skladištenje benzina na terminalima primjenjuju se sljedeći tehnički standardi:

- 1) spoljašnji zid i krov rezervoara koji se nalaze iznad površine zemlje obojeni su bojom sa ukupnom toplotnom refleksijom od 70% ili više;
- 2) kvalitet premaza boje na rezervoarima provjerava se kao dio uobičajenog ciklusa održavanja rezervoara svake tri godine;
- 3) postojeći rezervoari sa fiksnim krovom moraju biti priključeni na jedinicu (uređaj) za sakupljanje pare u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika ili imati unutrašnji plutajući krov sa primarnom zaptivkom koji će zadržati 90% ili više pare u odnosu na rezervoar sa fiksnim krovom bez kontrole gubitka pare;
- 4) rezervoari sa spoljnim plutajućim krovom moraju biti opremljeni primarnom zaptivkom kako bi se popunio prstenasti prostor između zida rezervoara i spoljne periferije plutajućeg krova, i sekundarnom zaptivkom iznad primarne;
- 5) zaptivke za spoljne plutajuće krovove projektuju se tako da zadrže 95% ili više pare u odnosu na rezervoar sa fiksnim krovom bez kontrole zadržavanja pare (tj. rezervoar sa fiksnim krovom koji ima samo vakum/pritisak odušni ventil); Rezervoari za skladištenje benzina kod kojih je srednja satna koncentracija pare u ispustu iz uređaja za sakupljanje pare jednaka ili manja od 35 g/m³ ne moraju ispunjavati uslove iz tač. 1 i 2 ovog priloga.

PRILOG 2

Tehnički standardi za postrojenja za utakanje benzina u pokretne rezervoare na terminalima

Na postrojenja za utakanje benzina u pokretne rezervoare na terminalima primjenjuju se sljedeći tehnički standardi:

- 1) pare ispuštene prilikom punjenja pokretnih rezervoara se sakupljaju i usmjeravaju kroz nepropusni priključni cjevovod do uređaja za sakupljanje pare osim kod rezervoara sa gornjim punjenjem koji se mogu upotrebljavati do roka propisanog u članu 16 ovog pravilnika;
- 2) kada se vrši gornje punjenje pokretnih rezervoara, ispust utakačke ruke je u blizini dna pokretnog rezervoara, kako bi se izbjeglo prskanje;
- 3) na terminalima gdje se obavlja pretakanje benzina u plovila primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje prevoz opasnih materija;
- 4) na terminalima gdje se obavlja pretakanje benzina u plovila uređaj za sakupljanje pare može se zamijeniti uređajem za spaljivanje pare ako sakupljanje pare nije bezbjedno ili je tehnički neizvodljivo zbog zapremine povratnih para, s tim da se standardi koji se odnose na emisije pare iz uređaja za sakupljanje pare primjenjuju i na uređaj za spaljivanje pare;
- 5) srednja satna koncentracija pare u ispustu iz uređaja za sakupljanje pare ne smije biti veća od 35 g/m³ za bilo koji sat;
- 6) mjerenja koncentracija pare se obavljaju kontinualno ili pojedinačno u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita vazduha;
- 7) ako se mjerenja koncentracija pare obavljaju pojedinačno, najmanje četiri mjerenja se obavljaju tokom jednog časa;
- 8) mjerenja koncentracija pare se obavljaju tokom trajanja punog radnog dana, odnosno najmanje 7h normalnog protoka;

- 9) ukupna mjerna greška koja može nastati u zavisnosti od opreme koja se koristi, referentnog gasa i korišćene procedure ne smije preći 10% mjerne vrijednosti;
- 10) oprema koja se koristi za mjerenja koncentracija pare treba da omogući mjerenje koncentracije u najmanjoj vrednosti od 3 g/m³;
- 11) pouzdanost rezultata mjerenja koncentracija pare je najmanje 95% izmjerene vrijednosti;
- 12) provjera nepropustljivosti cijevi postrojenja i priključnog cjevovoda se redovno obavlja;
- 13) utakanje na pretakačkom mjestu se prekida u slučaju propuštanja pare.

PRILOG 3

Tehnički standardi za opremu za donje punjenje

Na opremu za donje punjenje u pogledu priključaka, uslova punjenja, mjesta priključivanja, povezivanja vozila na uzemljenje i otkrivanja prepunjenja primjenjuju se sljedeći tehnički standardi:

- 1) priključak utakačke ruke za tečnost je ženskog tipa i odgovara 101,6 mm (4-inčnom) muškom adapteru na vozilu, kao što je propisano u: "ARI preporučena praksa 1004, sedmo izdanje, novembar 1988. godina. Donje punjenje i sakupljanje pare za MS-306 motorna vozila cistijerne (poglavlje 2.1.1.1 - Tip adaptera koji se koristi za donje punjenje)";
- 2) priključak za sakupljanje pare na utovarnom mostu crijeva za sakupljanje pare je izbočina - žljeb priključak ženskog tipa koji odgovara 101,6 mm (4-inčnom) izbočina - žljeb muškom adapteru na vozilu, kao što je propisano u: "-ARI preporučena praksa 1004, sedmo izdanje, novembar 1988. godina. Donje punjenje i sakupljanje pare za MS-306 motorna vozila cistijerne (poglavlje 2.1.1.2 - Adapter za sakupljanje pare)";
- 3) uslovi punjenja (brzina i maksimalni protivpritisak) su sljedeći:
 - a) normalna brzina utakanja iznosi 2300 l/min (najviše 2500 l/min) za jednu utakačku ruku;
 - b) kada terminal radi punim kapacitetom, dozvoljeno je da sistem za sakupljanje pare na pretakačkom mjestu, uključujući i uređaj za sakupljanje pare, može da proizvodi maksimalni protivpritisak od 55 mbar, mjeren na adapteru za sakupljanje pare na strani vozila;
 - c) sva vozila sa donjim punjenjem koja imaju sertifikat o ispravnosti vozila za prevoz opasnih materija imaju identifikacionu pločicu na kojoj je naveden maksimalan dopušten broj utakačkih ruku koje mogu da rade istovremeno a da je pri tom obezbijeđeno da nema oslobađanja pare preko odeljka R i V ventila, kada je maksimalni povratni pritisak 55 mbar;
- 4) tehnički standardi koje treba da ispuni mjesto priključivanja su:
 - a) visina centra adaptera za tečnost je najviše 1,4 m (neutovareno) i najmanje 0,5 m (utovareno) gdje je optimalna visina između 0,7 i 1 m;
 - b) horizontalni razmak adaptera je najmanje 0,25 m (optimalni minimalni razmak je 0,3 m);
 - c) svi adapteri za tečnost su smješteni u kućište dužine najviše 2,5 m,
 - d) adapter za sakupljanje pare se postavlja po mogućnosti sa desne strane adaptera za tečnost na visini najviše 1,5 m (neutovareno) i najmanje 0,5 m (utovareno);
 - e) priključak uzemljenja i sigurnosnog sistema protiv prepunjenja se postavlja sa desne strane adaptera za tečnost i adaptera za sakupljanje pare na visini najviše 1,5 m (neutovareno) i najmanje 0,5 m (utovareno);
 - f) svi navedeni priključci se smještaju isključivo sa jedne strane vozila.
- 5) tehnički standardi za povezivanje vozila na uzemljenje i otkrivanje prepunjenja su:
 - a) pretakačko mjesto se oprema kontrolnom jedinicom za otkrivanje prepunjenja, koja kad je priključena na vozilo daje signal kojim se dozvoljava utakanje, pod uslovom da nijedan senzor za otkrivanje prepunjenja u odjeljku ne otkrije visok nivo;
 - b) vozilo je povezano sa kontrolnom jedinicom na pretakačkom mjestu preko pin 10 standardnog industrijskog električnog priključka;
 - c) muški priključak je pričvršćen na vozilo a ženski priključak je pričvršćen za leteći vod spojen na kontrolnu jedinicu postavljenu na pretakačkom mjestu;
 - d) detektori visokog nivoa na vozilu su dvožični termistorski senzori ili dvožični optički senzori ili petožični optički senzori ili njima kompatibilni ekvivalenti, tako da se obezbijedi sistem koji je siguran i u slučaju greške;
 - e) kontrolna jedinica na pretakačkom mestu treba da odgovara i dvožičnim i petožičnim sistemima vozila;

- f) vozilo se povezuje sa pretakačkim mjestom zajedničkom povratnom žicom senzora prepunjenja, koja je priključena na pin 10 muški priključak preko šasije vozila a pin 10 ženski priključak je priključen na kućište kontrolne jedinice koja je priključena na uzemljenje pretakačkog mjesta;
 - g) sva vozila sa donjim punjenjem koja imaju sertifikat o ispravnosti vozila za prevoz opasnih materija imaju identifikacionu pločicu u kojoj je naveden tip instaliranih senzora za otkrivanje prepunjenja (dvožični ili petožični).
- 6) punjenje se može vršiti tek kad kombinovana kontrolna jedinica za uzemljenje /prepunjenje da signal da je punjenje dopušteno;
 - 7) uslučaju prepunjenja ili gubitka uzemljenja vozila, kontrolna jedinica na pretakačkom mjestu zatvara regulacioni ventil za punjenje na pretakačkom mjestu;
 - 8) punjenje se može vršiti tek kada je crijevo za sakupljanje pare spojeno sa vozilom i kada je osiguran slobodan prolaz istisnutih para od vozila prema sistemu za sakupljanje pare.